

## **БАЛОБАНОВА Д. О.**

Національний університет «Одеська юридична академія»,  
докторант кафедри кримінального права,  
кандидат юридичних наук, доцент

### **ЩОДО СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ДИНАМІКА» ТА «РОЗВИТОК»**

Останнім часом в українській кримінально-правовій науці все частіше підіймається питання про необхідність не тільки аналітичного, а й прогностичного дослідження доктрини кримінального права та кримінального законодавства України. Саме науковий підхід до правотворчості в галузі кримінального права повинен стати однією з перепон для внесення необґрунтованих та невинуватених змін та доповнень до Кримінального кодексу України. На необхідності врахування динамічного характеру кримінального права при розробці пропозицій щодо вдосконалення відповідної галузі законодавства зосереджували свою увагу такі вчені, як Ю. В. Баулін, В. О. Навроцький, В. Я. Тацій, В. О. Туляков, М. І. Хавронюк та багато інших.

В процесі дослідження динаміки кримінального права виникають питання, пов'язані як з визначенням цього поняття, так й з з'ясуванням його співвідношення з деякими іншими, одним з яких є поняття «розвиток».

Правову динаміку можна розглядати крізь призму розвитку. При цьому в літературі динаміка визначається неоднозначно, оскільки під нею пропонують розуміти або 1) розділ механіки, або 2) хід розвитку, зміни якого-небудь явища, або, навіть, 3) сам рух, дію, розвиток [Ожегов С. И. Толковый словарь русского языка [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://slovarozhegova.ru/word.php?wordid=6614>]. В усіх цих можливих визначеннях кидається в очі вказівка на зв'язок динаміки та розвитку. Відповідно виникає питання про характер цього зв'язку, чи є ці поняття тотожними.

Проблема розвитку, як філософської категорії, на протязі багатьох століть привертала увагу вчених, враховуючи фундаментальний характер цієї категорії. І, звичайно ж, охарактеризувати настільки складне поняття досить непросто. У літературі не завжди можна зустріти точно сформульоване визначення розвитку, часом автори характеризують його в співвідношенні з іншими категоріями (наприклад, рух). Це загальний (філософський) підхід до даної проблеми. Однак у кожній галузі наукового пізнання є свої особливості. Розвиток — це істотний, необхідний рух, зміна в часі, він є нескінченим, але в той же час існує кожного разу як окремий кінцевий процес [Философский словарь / Под ред. И. Т. Фролова. 1981, с.308]. Відносно права це може означати, що правова система не є застиглою і нерухомою, навпаки, навіть з

урахуванням відомої частки консерватизму це досить динамічна система. Життя постійно вносить свої корективи та вимагає відповідної реакції від законодавця шляхом приведення правової системи в цілому та окремих її галузей (в тому числі, кримінального права) у відповідність з потребами сучасності.

Тому досить лаконічно і точно можна сказати, що «в своєму конкретно-історичному змісті, стосовно аналізу конкретних систем, розвиток є процес формування певного результату з його конкретної підстави, історичний процес самотворення об'єкта за об'єктивними законами» [Злотина М. Л. Развитие как мировоззренческая проблема. 1974, с.21]. Дане визначення представляється вельми адекватним в силу того, що автор зробив акцент на принципи детермінізму та історизму. Нарешті, право може бути тією самою «конкретною системою», стосовно до якої і дається дане розуміння розвитку.

Весь спектр існуючих визначень дозволяє вказати на всю складність трактування категорії «розвиток», її універсальність і багатоаспектність. Поліструктурність розвитку, його багатогранність дозволяють включити в нього досить широке коло явищ (наприклад, прогрес, регрес, спадкоємність).

Виходячи з цього можна спробувати визначити співвідношення розвитку та динаміки. Остання не тотожна розвитку, представляючи собою більш вузьку категорію. В іншому випадку ототожнення розвитку та динаміки призвело б до надмірного розширення останньої, яка при цьому втратила б наукову і пізнавальну цінність. Тому більш точним представляється підхід, згідно з яким дані категорії відрізняються один від одного. У загальній моделі розуміння розвитку динаміка протистоїть статиці, яка тісно пов'язана з поняттям спокій. При цьому динаміка не зводиться і до зміни, оскільки остання може носити різний характер.

Визначаючи правову динаміку як форму існування правової системи суспільства, яка володіє власною структурою, має складний циклічний характер і пов'язана з іншими соціальними явищами і процесами, та яка в інтегрованому вигляді відображає особливий стан цілеспрямованого внутрішнього і зовнішнього розвитку і функціонування правової системи суспільства, представляється найбільш оптимальним розглядати динаміку в якості стану, сторони розвитку, яка зумовлює той чи інший ступінь його інтенсивності. Справедливість цього судження можна підкріпити наступним. Суспільство, будучи дуже складною системою, знаходиться в постійному розвитку. Однак протягом усього ходу історії цьому розвитку була притаманна різна динаміка. І якщо сучасний соціум характеризується досить високою інтенсивністю розвитку, прогресом, який йде прискореними темпами (з позиції певних критеріїв), наявністю стійкої наступності, то, наприклад, епоха первинного ладу відрізнялася досить повільними темпами розвитку суспільства.

Отже, правову систему України в цілому та окремих її галузей можна охарактеризувати як такі, що знаходяться в стані розвитку, тобто історичному процесі самотворення. А як складову цього процесу можна визначити динаміку правової системи та кримінального права (як її частини), що володіє власною структурою та має циклічний характер. Враховуючи самостійний характер динаміки кримінального права, видається доцільним подальше наукове дослідження цієї правової категорії, що буде слугувати запорукою науково обґрунтованого та виваженого підходу до реформування кримінального законодавства України.

**ГОРБАЧОВА І. М.**

Національний університет «Одеська юридична академія»,  
доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук, доцент

**ПЕРЕШКОДЖАННЯ РОБОТІ ЕЛЕКТРОННО-  
ОБЧИСЛЮВАЛЬНИХ МАШИН (КОМП'ЮТЕРІВ),  
АВТОМАТИЗОВАНИХ СИСТЕМ, КОМП'ЮТЕРНИХ МЕРЕЖ  
ЧИ МЕРЕЖ ЕЛЕКТРОЗВ'ЯЗКУ ШЛЯХОМ МАСОВОГО  
РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ПОВІДОМЛЕНЬ ЕЛЕКТРОЗВ'ЯЗКУ**

Стрімкий розвиток інформаційних технологій, розширення виробництва технічних засобів і сфери застосування комп'ютерної техніки, а головне — егоїстичне прагнення людини до задоволення власних амбіцій породили новий вид суспільно небезпечних діянь, коли комп'ютерна інформація неправомірно використовується або стає об'єктом посягання. Особливу занепокоєність викликає збільшення кількості злочинів у сфері використання комп'ютерів, комп'ютерних систем та мереж електрозв'язку, як в світі, так і в Україні, оскільки такі злочини не лише гальмують позитивні тенденції розвитку, а й завдають шкоди суспільству, державі, суб'єктам інформаційних відносин в усіх сферах господарювання та окремим громадянам.

Перешкоджання роботі електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку шляхом масового розповсюдження повідомлень електрозв'язку — відносно нове явище у суспільному житті нашої держави. Законодавець вперше встановив кримінальну відповідальність за їх вчинення наприкінці 2004 року. Одержання надмірно великої кількості повідомлень, відправлених електронною поштою, засобами електрозв'язку може мати наслідком порушення звичайного режиму роботи комп'ютера, чи комп'ютерної мережі, засобів електрозв'язку. Передача повідомлень такого роду в АС чи комп'ютерній мережі може